

Številka: 00202-31/2019/6

Datum: 23. 1. 2020

**Odgovor na vprašanje Komisije Državnega sveta za državno ureditev glede stališča
Vlade Republike Slovenije do Resolucije Evropskega parlamenta o avtonomnih orožnih
sistemih oziroma do njene vsebine**

Državni svet Republike Slovenije je na Vlado Republike Slovenije naslovil vprašanje Komisije Državnega sveta za državno ureditev glede stališča Vlade Republike Slovenije do Resolucije Evropskega parlamenta o avtonomnih orožnih sistemih. Komisija za državno ureditev je na predlog državnega svetnika dr. Matjaža Gamsa obravnavala Resolucijo Evropskega parlamenta o avtonomnih orožnih sistemih in se seznanila s problematiko razvoja in uporabe teh sistemov. V zvezi s tem Komisija za državno ureditev Državnega sveta sprašuje kakšno je stališče Vlade Republike Slovenije do Resolucije Evropskega parlamenta o avtonomnih orožnih sistemih (v nadaljevanju resolucija) oziroma do njene vsebine in ali se v zvezi s problematiko avtonomnih orožnih sistemov na nivoju vladnih resorjev pripravlja kakšen dokument ali izjava.

Odgovor Vlade Republike Slovenije

Vlada Republike Slovenije (v nadaljevanju: vlada) podpira Resolucijo Evropskega parlamenta o avtonomnih orožnih sistemih (v nadaljevanju: resolucija). Resolucija opredeljuje avtonomne orožne sisteme kot oborožene sisteme, nad katerimi človek nima razumnega nadzora kritičnih funkcij. Delovanje avtonomnih sistemov brez razumnega človekovega nadzora seveda odpira številna (nova) etična vprašanja, povezana s humanitarnim pravom in človekovimi pravicami. Gre za popolnoma nov način potencialnega bodočega bojevanja, katerega morebitne razsežnosti si je v tem trenutku težko predstavljati. Gre tudi za razvoj tehnologij, ki obstajajo in se še razvijajo v civilnem okolju in jih je razmeroma enostavno uporabiti za vojaške namene.

Razvoj avtonomnih orožnih sistemov je tesno povezan z razvojem umetne inteligence. Umetna inteligenca je presečno področje, ki je prisotno in trdno zasidrano v skoraj vseh domenah obrambnega razvoja. Ne gre za tehnologijo, ampak bolj za premik paradigme v obliki in hitrosti procesiranja podatkov in odločanja. Kljub temu, da na obrambnem področju umetna inteligenca ni nekaj novega, je Evropska obrambna agencija, kot strokovni evropski organ na vojaškem in obrambnem področju, šele konec tega leta sprejela njeno definicijo in izdelala taksonomijo ter slovar. Akcijski načrt je v pripravi. Opažamo torej, da strokovno normativne podlage na obrambnem (vojaškem) področju nekoliko zaostajajo za razvojem.

Resolucija poudarja, da nobeno orožje ali orožni sistem, ki je že v uporabi v EU silah, ni smrtonosni avtonomni orožni sistem. Opozarja, da so orožja in orožni sistemi v uporabi namensko oblikovani za obrambo lastnih platform, sil in prebivalstva zoper visoko dinamične grožnje kot so sovražni izstrelki in podobna orožja ter zrakoplovi, in niso smrtonosni avtonomni orožni sistemi. Poudarja, da mora odločitev o uporabi avtonomnih sistemov proti sistemom s človeško posadko vedno sprejeti človek.

Menimo, da je nujen dialog in sprejetje skupnih mednarodnih stališč o omejevanju razvoja in uporabe tovrstnih sistemov, torej sistemov brez razumnega človeškega nadzora in odločanja.

Poziv OZN k ukrepanju zoper avtonomne orožne sisteme je po naši oceni ustrezen začetek, ki bi moral v nadaljevanju rezultirati v zakonodajnih podlagah z opredeljenimi načini nadzora nad razvojem in uporabo potencialnih avtonomnih orožnih sistemov. V odsotnosti skupne regulative bi le načelno, zgolj s politično voljo izraženo nasprotovanje, lahko vodilo v podrejen položaj glede obrambnih zmožnosti in v oblikovanje prednostnega položaja morebitnih bodočih nasprotnic.

V zvezi s vprašanjem ali se v zvezi s problematiko avtonomnih orožnih sistemov na nivoju vladnih resorjev pripravlja kakšen dokument ali izjava vlada pojasnjuje, da je bila na podlagi dela neformalne skupine strokovnjakov, ki sta jo vodili Nemčija in Francija na 5. pregledni konferenci držav pogodbenic Konvencije o prepovedi ali omejitvi uporabe nekaterih vrst klasičnega orožja (Convention on Certain Conventional Weapons, v nadaljevanju: CCW), ki je potekala od 12. do 16. decembra 2016 v Ženevi, ustanovljena skupina vladnih strokovnjakov za področje ubojnih avtonomnih sistemov (Group of Governmental Experts on Lethal Autonomous Weapons Systems, v nadaljevanju: GGE LAWS).

Prvi sestanek GGE LAWS je potekal pod vodstvom indijskega veleposlanika Amandeepa Singh Gilla in sicer novembra 2017 v Ženevi. V letu 2018 sta potekala dva sestanka GGE LAWS in sicer aprila ter avgusta. V letu 2019 je predsedovanje prevzel predstavnik Severne Makedonije Ljubče Gjorgjinski, ki je poleg dveh formalnih sestankih GGE LAWS (marec in september) izvedel še tri dodatna neformalna zasedanja.

O LAWS se redno razpravlja tudi na letnih srečanjih visokih pogodbenic CCW, kjer se potrjujejo poročila, ki jih pripravi GGE LAWS ter podajo usmeritve za njihovo nadaljnjo delo.

Republika Slovenija (Ministrstvo za zunanje zadeve skupaj z Ministrstvom za obrambo) je že od leta 2017 aktivna na področju vsebin povezanih z LAWS. Poleg procesa, ki poteka v EU, kjer se pripravljajo skupne izjave EU do omenjene vsebine in se o njej razpravlja tudi v okviru sestankov delovne skupine CONOP, se predstavniki Republike Slovenije redno udeležujejo sestankov GGE LAWS, ki potekajo v Ženevi, kot tudi rednih letnih srečanj CCW.

Republika Slovenija je na sestanku GGE LAWS avgusta 2018 prvič nastopila z izjavo glede LAWS, ki je v celoti dostopna na spletni strani: <https://www.unog.ch/>, področje: Disarmament, The Convention on Certain Conventional Weapons, Discussions on emerging technologies in the area of LAWS, 2018 Group of Governmental Experts on LAWS, Statements.

Prav tako je Republika Slovenija imela izjavo na temo LAWS na srečanju visokih pogodbenic CCW, ki je potekalo od 13. – 15. novembra 2019 v Ženevi, v kateri se je med drugim zavzela za ohranitev človeškega nadzora nad umetno inteligenco, z možno človeško intervencijo v vseh fazah delovanja oz. uporabe LAWS. Odgovornost za uporabo in posledice nepravilne uporabe LAWS nosi izključno lastnik ali uporabnik. Republika Slovenija vidi CCW kot najbolj primeren forum za regulacijo razvoja in uporabe LAWS.

Republika Slovenija se je v letu 2019 pridružila tudi deklaraciji zaveznitva za multilateralizem o LAWS (Alliance for Multilateralism on LAWS).